

Z analýzy vývoje slovesného subsystému od klasické latiny až do moderní portugalštiny vyplývá, že jednoznačně nejvýraznějším hybným prvkem je analytická tendence, která se v tomto projevuje již od formování se lidové latiny. V každé fázi jazyka však tato tendence přinesla jiné důsledky pro daný subsystém.

V lidové latině to byl vznik dvou nových P - fazer hei a fazer havia, která nahradila syntetická P klasickolatinská (P -laudabo, P -laudaverim aP - laudarem). Dále vznikla analytická P - tenho feito a analogicky k němu P - tinha feito. Toto P vzniklo, aniž by subsystém cítil jeho potřebu vzhledem k existenci P - fizera. Vznikla tak asymetrie v tomto subsystému jako důsledek analytické tendence.

Tato tendence se nejméně prosadila ve staré portugalštině. Důsledkem bylo v podstatě rozdělení slovesného subsystému na dva subsystémy - jednoduchý a složený (složená P charakterizována temporálním sémem - retrospektivnost či anteriornost). Dalším plodem této tendence byl vznik dvou P - foi fazer a fora fazer, která se ale neukázala moc produktivní a @ zanikla. Asymetrii u P - fizera se subsystém snažil vyřešit jeho dislokací na MR non-reálnou, což ale také nebylo úspěšné (na rozdíl od španělštiny).

V moderní portugalštině se analytická tendence prosadila vyzvořením nových složených P s formémem ir. Navíc se zde objevila nová tendence - nahrazování P - farei aP - faria jinými P, resp. P - fac;o a vou fazer a P - fazia.

Jaký bude další vývoj portugalštině slovesného subsystému lze jen velice těžko odhadovat. Pokud by zůstala jako dominantní analytická tendence, pak by P - farei s MTV futurum realitivu bylo nahrazeno P - vou fazer (děje se skutečně tak) aP - faria s MTV metapréteritum realitivu P - ia fazer (také se tak děje). P - faria s MTV potenciál (kondicionál) eventuální je zatím nahrazováno P - fazia. Je však otázkou, jestli toto P unese takové silné funkční zatížení.